

Od sobote do soboto

Doma

× 45 senatorjev je predložilo predsedništvu senata zakonski predlog o pobijanju korupcije v javni službi.

× Minister zunanjih zadev Bogoljub Jelič je odpotoval v Zenevo na zasedanje razorožitvene konference.

× Proračunska razprava v Narodni skupščini bo trajala brez prekinitve, dokler ne bo izglasovan državni proračun, tako da bi ga skupščina lahko sprejela že 1. aprila.

× Akejski odbor »Narodne odbrane« v Karlovcu je izdal proglas na meščanstvo, v katerem poziva na vpis v to nacionalno organizacijo.

× Proces proti Pernarju in tovarišem zaradi veleizdaje, pozivanja naroda k uporabi ter širjenja prevratne propagande, ki se je vršil pred sodiščem za zaščito države v Beogradu, je končan. Dr. Pernar je obsojen na leto ječe, njegovi pomagači na manjše kazni.

× Sodišče za zaščito države je naperilo tožbo proti predsedniku bivše hrvaške seljačke stranke Dr. Mačku in predsedniku bivše Slovenske ljudske stranke dr. Korošcu zaradi rovarjenja proti državi. Dr. Mačka so prepeljali v zapore sodišča v Beograd, dr. Korošec se zasljuje v svojem sedanjem bivališču Vrnjački banji.

× Letošnji občni zbor Oblastnega odbora Jadranske Straže, Ljubljana, se bo vršil dne 2. aprila 1933 ob 10:30 uri v Novem mestu, v Sokolskem domu.

vatsko in samostojno Srbijo. Pa tudi če tvorijo vsi trije deli skupno državo, bo gospodarstvo separatizem. Samoslovenskemu principu bodo odgovarjali Hrvati s svojim samohrvatskim in Srbi s svojim samosrbskim principom. V tem trenutku bo vsak izvoz prejšnjega naše inteligence in tudi našega delavstva preko Sotle in Kolpe nemogoče. Ta trenutek se bomo zaprli sami vase. Naš človek ne bo dobil nikjer mesta, niti v Srbiji, kaj šele na Hrvaškem. Nazaj pa bodo morali tudi vsi oni državni in javni nameščenici, ki so našli skromno eksistenco v hrvaškem ali srbskem delu naše države. Če samo približno primerjamo število Srbov in Hrvatov, ki živijo stalno med nami, potem bomo morali priznati, da je to število nerazmerno manjše, kot pa število naših Slovencev, ki živijo stalno na oni strani Kolpe in Sotle.

Mi smo najkulturnejši del Jugoslavije, naša industrija bi krila v enem tednu vse potrebe Slovenije in bi lahko mirovala ostalih 51 tednov. Če je danes kljub krizi ta industrija kolikor toliko zaposlena, je zaposlena samo zato, ker je odprt ves jugoslovanski trg. Problem vsakdanjega kruha pa je žal glavni, kajti vsaka ljubezen gre skozi želodec. To je morda nekoliko banalno povedano, v praksi pa brezpopojno drži. Ze danes imamo nad šeststo absolutiranih učiteljskih in učiteljskih, ki ne najdejo kruha v naši domovini. Ze danes imamo kopico absolutiranih filozofov, tehnikov, juristov in medicincev, ki so že leta in leta brez posla. Vse to pa bo postalo mnogo hujše, če bo zmagal princip samoslovenstva.

Zato tvorijo temeljno idejo jugoslovanskega nacionalista zahteva, da je vsa naša država skupna last nas vseh, da imamo Slovenci pra-

Na tujem

— Angloški ministriški predsednik Macdonald je odpotoval v Zenevo, da posreduje med sovražnimi tabori na razorožitveni konferenci. Podal je pesimistične izjave glede uspeha svoje misije.

— V Avstriji jih je strah Hitlerja. Vlada je prepovedala vstop in prehod vsem radikalnim elementom iz Nemčije v Avstrijo. Zabrnila je tudi prenos vseh političnih govorov iz inozemstva in prodajo glavnega Hitlerjevega glasila »Völkischer Beobachter«.

— Hitlerjevi so v Berlinu pošteno premlatili ženo italijanskega poslanika Ceruttija. Kancelar je ponudil zaradi tega incidenta popolno zadoščenje italijanskemu poslaniku, dobil pa ni nobenega odgovora.

— V Berlinu so imeli madžarski grof Bethlen, nemški zunanji minister Neurath in italijanski poslanik Cerutti dolgo konferenco, kako bi se preprečil vstop Avstrije v Malo antanto.

— Političen položaj v Avstriji se od dne do dne poostrejuje zaradi namere avstrijske vlade, da prepreči sestanek parlamenta.

— Mussolini je poklical v Rim svojega poslanika v Londonu Grandija, ker ni prav nič zadovoljen z njegovim delom v angleški prestolici.

— Zidi beže iz Nemčije. Med njimi sta ušla tudi lastnika založbe Ullstein, brata Ullstein, ki izdajata ugledni nemški list »Vossische Zeitung«, in dosedanji glavni urednik »Berliner Tagesblatt«, Teodor Wolff.

vico iti povsod in si zgraditi svojo eksistenco kjerkoli v mejah naše države. Isto pravico pa imajo seveda tudi Srbi in Hrvati. Hvala Bogu, razmere so take, da ima Jugoslavija prostora vsaj še za 14 milijonov ljudi, toda ves ta prostor se nahaja izven Dravske banovine, ki je kompletna in nasičena s prebivalstvom, zlasti pa še z inteligenco. Naša pot vodi na pot, vodi v one lepe naše kraje, kjer je potrebna pridna roka slovenskega kmeta in delavca, kjer je potreba šele uvesti pravilno delujočo državno upravo, v kateri bo moral zopet slovenski inteligent sodelovati s svojo pridnostjo in sposobnostjo. Danes nam je zaprt ves svet in nam ni mogoče izvažati prevelikega našega prebivalstva v Ameriko ali Avstralijo, še manj pa v evropske države. Čemu naj si potem zapiramo pot proti vzhodu, kjer je zemlja ravno tako naša kot v Dravski banovini, kjer bomo ostali doma, svoji med svojimi, in nas ne bo izmagoval tuje.

Z uedinjenjem smo postali Slovenci prvič v življenju del državnega naroda. Stvar naše uvidenosti je, da uvidimo pomen tega tako srečnega naključja, da se ne igramo z ono naklonjeno usodo, ki nam je dala to lepo darilo, da ne zaigramo tega darila v dirki za kakimi megljenimi, ozkimi in omejenimi fantomi. Zmagal je in zmagal bo vedno le oni, čigar pogledi segajo preko domačih zidov, čigar pogledi so uprti v širni svet, zmagal bo tudi pri nas oni, ki se ne oklepa samo svoje rodne grude, marveč hoče razvoja in razmaha. Prav posebno nam Slovincem je ta razmah potreben, in ta razmah nam daje edino le jugoslovanska ideologija.

(Se bo nadaljevalo.)

Jugoslovanstvo in izseljenci

Znano je, da so ravno naši amerikanski izseljenci postali žrtev različnih separatističnih agitatorjev. To ni nič čudnega, če pomislimo, da so se v Ameriko pred vojno izseljevali kmečki in delavski sloji, med katerimi je bilo le malo nacionalnega čuvstva. Zato tudi med vojno ni bilo enotnosti med njimi. Brezvestni podkupljeni in zaslepljeni agitatorji so odvajali ljudi od skupnega narodnega ideala. Ta agitacija se je vršila med Hrvati in Slovenci. Vključ temu je zmagala jugoslovanska misel. Istotaka agitacija se je vršila med Slovaki in Poljaki. Pri Slovakah je končno prišlo do t. zv. pittsburskega dogovora.

Komaj je bila vojna končana in so se začele v domovini stare politične razprtije, so razne stranke zopet hoteli izrabljati izseljence v svoje namene. Ker so bili takrat v Ameriki zlati časi, so separatisti izrabili svojo agitacijo tudi denarno in nekaj časa je bila Amerika za Hlinkovce in Radičevce pravi Eldorado, od koder so dobivali denar za svoje protidržavno rovarjenje. Stranke so pošiljale svoje najhujše demagoge čez morje, da so tam širili laži o lastni državi, hujskali proti jugoslovanstvu, blagoslovljali stare čase in politični separatizem — zato pa se vračali s polnimi vrečami dolarjev, ki so jih v domovini porabili za svoje politične namene. S tem so tudi v Ameriki razbili ono skupnost, ki je vsaj deloma nastala ob času vojne pod vplivom ameriške javne agitacije in odposlancev jugoslov. odbora.

Ko je naš narod pred vojno naseljeval v Ameriki, se je tako malo zanašal na pomoč svoje — tedaj tuje — države, da ni nikoli povpraševal po nji, vključ temu, da se je pri ljudskem štetju le prerad izdajal za »avstrijca« ali pripadnika kakega drugega nenarodnega imena, kar je zelo otežkočalo natančno ugotovitev naših izseljencev. Naš človek je bil torej navajen, da si je pomagal sam — brez svoje stare države — zato tudi po 1. 1918. — ko je postal državljani nove države, ni iskal zvez s to državo — in morda se je tudi država za to vprašanje premalo zanimala — zato je le del izseljencev sprejel s polno zavestjo ponos jugoslovanskega državljanstva (v kolikor niso naši ljudje med tem postali že ameriški državljani). Separatistični in protijugoslovanski agitatorji tu in onstran morja so torej imeli lahek posel in neuki delavec je rad plačal iz lastnega žepa protidržavno propagando, ki mu je slikala grozne razmere v domovini, ne vedoč, da je postal slepo orodje denarja lačnih strankarskih agitatorjev.

Za dobrimi leti, ko je bilo dela in denarja dovolj, pa so prišla tudi huda leta — ameriška kriza — brez dela in denarja. V tem času se je naš delavec spomnil svoje — države. Daleč so zdaj oni, ki so nosili denar iz Amerike in si ga delili med seboj — danes oni ne bodo priskočili ameriškemu delavcu na pomoč. Edini, ki mu danes more vsaj delno pomagati je — država, tista od agitatorjev tolikrat v nič devana Jugoslavija, ki je in ostane skupna mati vsem v dobrih in slabih časih. Danes so agitatorji utihnil — ni jih več, ker vedo, da v Ameriki ni denarja. Zato pa narod v svoji stiski, ki mu preti v tuji deželi, čim dalje bolj misli na Jugoslavijo. Ali mu bo mogla pomagati domovina, če pride do najhujšega?...

Zal, da Jugoslavija ne more odločilno poseči v težko krizo, da bi pomagala svojim sinovom onstran morja... Tudi druge države ne morejo... In vendar...

Kake važnosti je skupna državna zavest med izseljenci, kaže sledeči slučaj? Clevelandska občina, v kateri prebiva največja slovenska kolonija, je dala na razpolago velik park in pozvala vse narode, ki v Clevelandu prebivajo, da si v tem parku postavijo svoj kulturni spomenik. Nemci so seveda takoj postavili Schillerja in Goetheja, Čehoslovaki so postavili spomenik Štefaniku, Italijani kip Vergila in poleg tega še neki kamen iz neodrešene oz. sedaj že odrešene domovine z »monte Grappe«. Ild. Nastalo je takoj vprašanje: kaj pa mi? Ali bodo Slovenci, Srbi in Hrvati postavljali vsak svoj spomenik — ali bodo postavili kot jugoslovani skupen spomenik. Na dan 1. decembra je naš posl. dr. Pitamic na tem mestu zasadil smrečico. Med društvi se je začel dogovor glede nadaljnje ureditve jugoslovanskega prostora v parku. Skušal se je spraviti skupaj nekaj jugoslovanski odbor. Ni dvoma, da gre za važno stvar: ali se bomo pred svetom kazali kot država ali kot trije narodi. Gre za to, da bi se na tem mestu postavil kak Meštovičev kip. Zeleti je, da to delo našim rojakom uspe — država bi morala sodelovati. Ta bo v korist jugoslovanskega imena.

Istotako važno je vprašanje čikaške razstave. Župan Čermak je bil zaveden Slovan, pripravljaj je nekako ameriško vseslovansko ligo, ki bi dvignila ugled našega naroda v Ameriki. Zal, da je padel pred ciljem. Na čikaški razstavi bodo nastopili naši pevski zbori. Vprašanje je: ali samo slovenski? Oziroma: ali hrvaški in srbski posebej? Slovenski baje nastopijo skupno: več sto pevcev in pevk. Kako bi bilo, če bi nastopili jugoslovanski vsi skupaj. To bi bila pred svetom lepa državna manifestacija. Iz tega se vidi važnost jugoslov. državne zavesti med našimi izseljenci.

Strelska družina Konjice je imela na pustno soboto svojo prvo prireditve v Narodnem domu, ki je tako moralno, kakor tudi gmotno uspeła. V kratkem se prične z gradbo strelišča pod Konjiško goro. Savez je sporočil družini, da dobi še tekem tega meseca potrebne puške in municijo.

V Sent Ilju v Slov. gor. smo letošnjo zimo ustanovili Strelsko družino, v katero se je do zdaj prišlo nad 60 strelcev. Posebno pridno pristopajo mladeniči iz obmejnih občin Čeršaka in Selnice ob Muri, kjer ne obstoja še nobeno društvo. Radi zime je delovanje strelcev nekoliko zastalo, sedaj so se pa začeli agilno pripravljati za ustvaritev strelišča. Da si nabere v ta namen nekaj gmotnih sredstev, je priredila Strelska družina preteklo nedeljo 26. febr. v gostilni Vavpotič svojo prvo prireditve, ki je v moralnem in v gmotnem oziru zelo dobro izpadla.

Hočemo ljudi ravnih linij in neupognjenih hrbtenic, hočemo vihre in borbe!

Konkurz Slavenske banke

Mnenje sodnih izvedencev Maksa Mautnerja in Janka Krušca o konkurzu »Slavenske banke«, predloženo sodnemu stolu v Zagrebu 24. maja 1927.

(Nadaljevanje.)

Tudi v teh sindikatih veljajo ista načela in predpisi, kakor pri sindikatu za delnice Trbovelj, z istimi člani uprave in istim številnim razmerjem glasov, samo da tukaj ne vstopi Slavenska banka sama, temveč v ime njenega dotakratnega majoritetnega sindikata gg. Avgust Praprotnik in Avgust Westen. Po izvršeni ekspertizi od strani odposlancev Länderbanke, ki so glasom poročila Avgusta Praprotnika od 30. marca 1927 ugotovili takratno notranjo vrednost delnic Slavenske banke poleg nominalne Din 100 — z dejanskimi Din 160 —, je stopil ta sporazum popolnoma v veljavo in je bil popolnoma izvršen v vseh svojih delih.

Iz vsega tega se popolnoma jasno vidi, da je Länderbanka premišljeno in dosledno izvajala svoje načrte. Ko ji je uspelo, da po posredovanju činiteljev Slavenske banke izvrši neko formalno nacionalizacijo Trbovelj, ne samo brez vsake žrte, temveč proti zelo visokemu dobičku, je ona v istem trenutku začela s popolno zagotovitvijo svojega položaja v upravi Trbovelj s tem, da je naredila s trdno Fl. Pojatzi & Co. in s Slavensko banko prej opisani sindikat za delnice Trbovelj. Da se tudi v tem sindikatu zavaruje proti vsem možnostim, ona še isti dan ustanovi novi sindikat, ki prevzame večino delnic Slavenske banke, tako da tudi od te strani ne more groziti njenemu prizadevanju kakršnakoli nevarnost. Predpogoj za to je bil samo formalen v soglasnosti trditi Fl. Pojatzi & Co., ker ji praktično od strani tega sokontrahenta nikdar ni mogla groziti kakršnakoli resna nevarnost, temveč samo z ozirom na slabo finančno zmožnost te trditi. To vzbuja tem bolj pozornost, ker se je trditi Fl. Pojatzi & Co. naenkrat odpove-

dala tudi pravici pošiljanja svojih odposlancev v ravnateljstvo Slavenske banke iz razlogov oportunitete, ter je ravno v zapisniku od 4. aprila 1924 prepustila izvrševanje teh svojih pravic do nadaljine odločitve Länderbanki. Tudi v poznejšem razvoju dogodkov ni trditi Pojatzi zahtevala spremembe tega stanja. Na ta način je odločala Länderbanka čisto sama v sindikatu za delnice Slavenske banke, s katero je imela 4 glase proti 2 glasoma jugoslovanskih interesentov. Praktično pa to pomeni absolutno in neomejeno oblast.

Posledica tega je bila, da sta tudi oba odposlanca Slavenske banke v sindikatu za delnice Trbovelj bila stvarno odposlanca Länderbanke, ker sta po zgoraj opisanem razmerju glasov v sindikatu za delnice Slavenske banke bila popolnoma odvisna od volje Länderbanke. Ona je torej s transakcijo z delnicami Slavenske banke dosegla ta na način po ovinkih popolno varnost za svoj položaj v sindikatu za delnice Trbovelj.

S sindikalnimi pogodbami od 4. januarja 1924, ki so popolnoma z zapisnikom Jugoslovanskega bančnega sindikata od 4. aprila 1924, je prišla Slavenska banka v čisto novi položaj. Od tega časa z njo ne upravlja več njeno ravnateljstvo, temveč pravi odbor sindikata, ki zaseda na Dunaju in v katerem odločuje edino Länderbanka. Ravnateljstvo Slavenske banke je od tega časa samo neka formalna ustanova, ki naj službeno sklepa in izvaja edino to, kar ji je ukazal ta sindikalni odbor. O tem ne moremo dvomiti, ker se je vsaki član ravnateljstva Slavenske banke moral popolnoma zavedati dejstva, da je njegov položaj v tem ravnateljstvu odvisen od volje omenjenega sindikata, ki mu je neomejeni gospodar in predstavnik Länderbanke. Vsako glasovanje v takem ravnateljstvu je popolnoma odveč, ker glasovati proti enemu predlogu Länderbanke je pomenilo v neposredni posledici izstopiti iz tega ravnateljstva ali biti izključen na naslednjem običnem zboru, na katerem je ta sindikat s svoji-

mi 510.000 delnicami od skupnih 1.000.000 delnic imel absolutno večino.

Vse, kar sedaj sledi, je samo logična posledica teh dejstev. 24. aprila 1924 sklene ta sindikat, da se morajo v upravo Slavenske banke izvoliti Marko Rotter, Emil Freund, Henri Laporte in Henri Rauter, vsi ravnatelji Länderbanke, v nadzorni odbor pa ravnatelj Andre Gonin in prokurist dr. Leopold Bleyer, oba prav tako od Länderbanke. Po istem zapisniku naj tvorijo poslovodno eksekutivo Slavenske banke podpredsednik Rotter in ravnatelj Freund, oba od Länderbanke ter Vladimir Arko in Avgust Praprotnik. Razen tega se sklene, da pošlje Länderbanka v Slavensko banko enega ravnatelja in enega knjigovodjo v knjigovodstvo. Končno se ustanovi na Dunaju pri Länderbanki urad, ki ima nalogo, da obdela in drži v evidenci ves poslovni material Slavenske banke, in temu uradu naj načeluje ravnatelj Länderbanke Claude de Seze.

Dejansko vidimo, da Slavenska banka vestno izvršuje vse te sklepe že v seji svojega ravnateljstva od 26. aprila 1924, v kateri se dobesedno izvršijo ti sklepi prvič; kar se tiče volitve delegatov Länderbanke v ravnateljstvo, drugič: volitev poslovnega odbora ozir. eksekutive in tretjič: zvišanje delniške glavnice.

14. maja 1924 sklene sindikat poslati v Slavensko banko kot ravnatelja prokurista Länderbanke Franja Csongradyja, v knjigovodstvo pa uradnika Länderbanke dr. Artura Heidera. Obenem se sklene v isti sapi, da se dunajska podružnica Slavenske banke vodi dalje kot ekspozitura Länderbanke, v katero naj vstopi en uradnik Länderbanke kot upravnik. V nadaljevanju zapisnika sindikata se jasno odraža skoraj podrobno vmešavanje sindikata, ozir. njenega predstavnika Länderbanke v vse posle Slavenske banke. Zveza postaja čedalje ožja in se vse bolj oblikuje. Uprava Slavenske banke 19. septembra 1924 sklene, da se od zapisnikov sej upravnega odbora in ravnateljstva odslej morajo delati nemški prevodi ter po verifikaciji po ravnatelju Csongradyju poslati Länderbanki na Dunaj.

13. januarja 1925 vzame seja uprave Slavenske banke na podlagi prejšnjega sklepa sindikata na znanje, da je ravnatelj Csongrady postavljen za šefa organizacije centralne in vseh podružnic. Obenem se sklene, da bo tekočo cenzuro od kreditnega zneska Din 1.000.000 — in personalna vprašanja opravljal poslovni odbor. Za veljavnost teh sklepov je potrebna soglasnost ravnatelja Csongradyja.

2. julija 1924 omenja Slavenska banka v pismu na Länderbanko, da se v dunajskem dnevniku Neue Freie Presse od 18. t. m. nahaja oglas Länderbanke, v katerem so našteje njene afilacije v inozemstvu, med katerimi pa ni Slavenske banke. Z ozirom na to, ker je Slavenski banki zavoljo prestiža mnogo lažje na tem, da se v takih oglaših tudi ona omenja kot afilacija, zahteva, da se to v bodoče popravi. Länderbanka odgovarja na ta dopis s svojim pismom od 23. julija 1924 in opravičuje ta spregled s tem, da ta oglas izhaja iz prejšnjega časa ter naglašja, da je samo po sebi razumljivo, da bo to sedaj popravila.

Kmatu po vstopu Länderbanke v Slavensko banko nastanejo v njej težka nesoglasja med samimi člani ravnateljstva, posebno pa med njenimi glavnimi predstavniki, predsednikom Vladimirjem Arkom in podpredsednikom glavnim ravnateljem Avgustom Praprotnikom. Kakor iz vseh zapisnikov, tako se vidi iz poročila Vladimirja Arka od 5. aprila 1927, leži veliki del krivde na teh nesoglasjih na Länderbanki, oziroma na delovanju njenih organov, ki sodelujejo v Slavenski banki. Ne oziraje se na krivdo je vendar posledica ta, da vpliv jugoslovanskih članov na upravo Slavenske banke vsled tega precej slabi. Kmalu na to sledi v seji od 28. oktobra 1924 odstop tako predsednika Arka kakor tudi glavnega ravnatelja Praprotnika, ki pa v tem času ni sprejet. Toda že v polovici novembra 1924 izstopa predsednik Arko iz ravnateljstva Slavenske banke in zahteva sam neposredno črtanje v trgovskem registru. Njemu sledijo člani ravnateljstva Anton Sutej, Josip Mikuličič, dr. Albert Kramer in Stefan Mihun. (Dalje sledi.)

Z obhodom

Maribor

ALI JE TO GOSPODARSTVO?

Dravska banovina je lastnica dveh krasnih stanovanjskih hiš v Strossmayerjevi ul. pod št. 28 in 30 nasproti pokopališču. Hiši sta bili zgrajeni edinele v stanovanjske svrhe, v prvi vrsti za javne uslužbenke ter so bila stanovanja vedno zasedena, čeravno so bila razmeroma zelo draga. O božiču 1932 pa je kr. banska uprava vsem najemnikom hiše št. 30 sodno odpovedala stanovanja za april t. l. z motivacijo, da bo rabila hišo za nastanitev banovinskega dečjega doma in bi se v to hišo preselile sirote iz dosedanje sirotišnice v mestni hiši.

Javnost in posebej mariborska javnost ima glede tega dogodka prav, ko trdi, da bi prezidava predmetne stanovanjske hiše v dečji dom pomenila nepopravljivo oškodovanje banovinske imovine na eni strani, na drugi strani pa se posloplje tudi z najobsežnejšimi adaptacijami ne bo moglo prilagoditi zahteve, ki se stavijo na mladinska zavetišča v vzgojnem in gospodarskem pogledu.

Ni treba biti strokovnjak, temveč lajik, ki to hišo pozna in pozna mariborske razmere, bo lahko potrdil utemeljenost tega javnega mnenja, če se upošteva naslednje.

Banovinski hiši št. 28 in 30 imata danes za prodajo nedvomno prometno vrednost najmanj 3 milijone Din. Najemniki dajeta letno bruto 240.000.— Din ali po odbitku 20 odstotkov za vzdrževanje po Din 48.000.—, torej čistih Din 192.000.—. Tako se pokaže, kapitalizirano s 4 odstotki, rabna vrednost obeh hiš 4.800.000.— Din.

Četudi se samo ena hiša, namreč št. 30, adaptira za dečji dom in dvorišče izpremeni v igrišče, na drugi strani pa banovinski hiši v neposredno sosesčino približa sirotišnico, bo vključ dragocenim adaptacijam ali navedenim baš radi adaptacij padla vrednost banovinskih hiš najmanj za eno tretjino, ker bi si banovinska uprava za sedanjo najemnino hiše št. 30 v znesku Din 90.000.— prihranila sama najemnino, ki jo sedaj plačuje mestni občini za nastanitev sirot, v znesku Din 60.000.—. Letna najemnina za stanovanja v ban. hiši št. 28. s sedanjim bruto iznosom letno po Din 150.000.— pa bi se radi neprijetne okolice in zmanjšane komoditete zmanjšala tudi v najugodnejšem slučaju najmanj za Din 50.000.— letno.

Na banovinskem zemljišču v Kamnici bi se za največ 1.000.000.— Din mogla zgraditi vsem gospodarskim in vzgojnimi zahtevam prikladna nova stavba s potrebnimi gospodarskimi objekti, igriščem in vrtom.

Če se izvede sedanji načrt bo banovina brez ozira na velik izdatok za neobhodno potrebne adaptacije — za katere, kolikor nam je znano, v banovinskem proračunu ni predvidena nobena postavka, — samo na zmanjšanje vrednosti svojih hiš utrpela škode najmanj za 1.000.000 Din brez vsakega nadomestila in bo namesto sedanje vrednosti najmanj 3.000.000.— posedovala banovina objekte v vrednosti največ 2.000.000.— Din, mesto Maribor pa bo izgubilo 9 udobnih stanovanj, a najemniki, po veliki večini slabo situirani državni uradniki in vpokojenci s številnimi še nedoraslimi otroci, bodo brez sile težko prizadeti še vrhu tega s selitvenimi stroški.

Vprašanje banovinskega dečjega doma v Mariboru bi se moralo rešiti drugače. Banovina bi naj prodala stanovanjski hiši št. 28 in 30, — oglasili so se zainteresirani, ki bi plačali prometno vrednost teh hiš, — in zgradila nov dečji dom, s čimer bi si prihranila velike izdatke za adaptacijo, dobila bi za obe stanovanjski hiši sigurno 3.500.000 Din in od

tega bi izdala banovina za novo stavbo največ 1.000.000.— Din, tako da bi ostale vrednosti znašale več nego po rešitvi tega vprašanja na oni način, na katerega se samo kapricira nekdo. Mariboru pa bi obenem ostala neokrnjeno ohranjena ena najlepših stavb z vsemi stanovanji, na drugi strani pa bi pri novi stavbi dobilo dela in zaslužka precej brezposelnih.

Tako bi zgledala v kratkih potezih ta zadeva, ki je vzbudila veliko razburjenja ne le v Mariboru, temveč tudi izven njega, kajti na primernejši rešitvi tega vprašanja imajo gotovo davkoplačevalci dravske banovine v prvi vrsti velik interes in pravico do kritike.

Ne moremo verjeti, da bi kr. banska uprava vztrajala na namestitvi dečjega doma v hiši št. 30, ako bi se na licu mesta ugotovila gornja dejstva. Ne moremo pa tudi verjeti, da bi kr. banska uprava hotela brez drugega razloga odstraniti sedanje najemnike iz te hiše, če ne bo prišla več v poštev prezidava v dečji dom.

Naš nasvet in tudi upravičena zahteva javnosti je, da se brez odloga po posebni komisijski strokovnjakov pregleda stanovanjska hiša št. 30, nato sestavi kalkulacija koristi in škode obeh zgoraj navedenih načrtov ter na podlagi te kalkulacije kr. banska uprava odstopi od prezidave hiše št. 30 v dečji dom, stanovanjske odpovedi pa preklic.

Objektivni opazovalec.

VPRAŠANJE NA MARIBORSKI ROTARY-KLUB!

Že pred kratkim je »Pohod« poročal o članu mariborskega Rotary-kluba, ki ne vpošteva določil zakona o zaščiti delavcev. Zaznali smo, da proti nekemu drugemu uglednemu članu tega kluba teče sodna preiskava radi oškodovanja države. Ali je Rotary-klub zbiralnice in pribežališče — po pojmihi današnje družbe — uglednih ljudi, ki kršijo najrazličnejše zakone? Kaj poret Rotary-klub, da član, o katerem je že poročal »Pohod«, nikakor ne vpošteva določil zakona o zaščiti delavcev? Trdilo se je ponovno, da se na sejah kluba razpravljajo sodobna socialna vprašanja. Ali so to uspehi tega razpravljanja?

Konjice

ORGANIZIRANE HUJSKARIJE

Hujskarije zoper državo in dinastijo ter režim so pri nas na dnevnem redu. Ni skoraj dneva, da se ne bi našlo letake najrazličnejših napadov na državo in dinastijo, obenem se pa izrablja vsaka prilika, tako cerkveni shodi, gostije, pogrebi itd., kjer se zbere več ljudi, da se na ta ali drugi način ščeva preprosto ljudstvo zoper obstoječi državni red. Vsak otrok v srezu bi lahko pokazal s prstom na kolovodje, ki pa se znajo imenitno skriti ob pravem trenutku. Senčurski proces je sicer malo šel tem našim hujskačem in narodnim izdajalcem na živce, vendar ne verjamejo, da bodo mirovali. Svoje podtalno delo bodo nadaljevali toliko časa, dokler se ne bode posrečilo kolovodje spraviti na varno pod ključ. Takrat se ne bomo oddahnili le mi nacionalisti, temveč predvsem naše zapeljano preprosto ljudstvo, ki verjame slepo ljudem, ki pač niso vredni, da bivajo v naši lepi Jugoslaviji in bi bilo zanje prav na mestu, da bi se jih poslalo za poskušnjo kak mesec n. pr. v sosednjo Italijo, kjer bodo imeli priliko poskusiti vse dobrote državljan-ske svobode.

Posrečilo se je te dni nekaj takih hujskačev spraviti v roke oblasti, morda se bode pa vendarle ugotovilo prav kmalu gnezdo te protidržavne gonje in potem, gospodje, boste bolj korajžni, kakor šenčurski junaki in

ne pozabite zaklicati pred razglasom sodbe tudi »Živio Jugoslavija, živio naš kralj!«, pri sebi pa mrmrati, »Mi pa ostanemo, kakor smo bili...!«

Svoj hujskaški posel so ti ljudje zanesli tudi med šolsko mladino, ki si upa očitno nastopiti zoper ono šolsko mladino, ki se vzgaja v sokoškem duhu in so se zgodili v zadnjem času celo primeri, da je šolska mladež, zlasti dekliška, izživala celo odrasle osebe na cesti.

Ormož

ALI NAJ SE RES IGRAMO DENAR?

Tako sem se vprašal po konferenci gospodarskih krogov v Mariboru, katere sem se po golem naključju udeležil. Ta konferenca bi naj določila novo pomožno prometno sredstvo mesto izginjajočega dinarja. O konferenci sami prinaša kratko poročilo »Slovenec« z dne 12. marca t. l.

Naj se mi dovoli naknadno, ker sem moral prerano oditi, k predlogu kakor članku par pripomb. Misel je sicer dobra, pa samo za ono okrožje, kjer se bo izvršila. Tam pa, kamor delokrog segal ne bo, bo postala mizerija še hujska, ker bo ta korak nezaupanje v naš dinar še povečal. Dobra pa je s pridržkom, če se ne bodo ljudje v to prelahko vživel. Če se obnese taka stvar v Mariboru in okolici, bodo sledila z okolice druga večja mesta, če se raztegne to na celo dravsko banovino, bodo tej sledile druge banovine, in tako bomo imeli konečno za vsako banovino svoj emisijski zavod, kakor to imenuje citirana številka »Slovenec«. In kako bo odjeknil ta korak v inozemski javnosti, in kake posledice bo imel?

Če se že hočemo za vse slučaje igrati denar, ali bi ne bilo bolje, če bi šli vsi denarni zavodi dravske banovine takoj in brez izjeme pod zaščito, da tako povdarijo nezmožnost gospodarske prilike? In če se že v gorenjem predlogu, ki ga prinaša »Slovenec«, operira z zastavo hipotek, ali bi ne bilo boljše v interesu države, da bi denarni zavodi odstopili gotove hipoteke direktno državi v last, ter bi država na podlagi prevzetih hipotek v isti visokosti izdala novo državno novčnico, ali pa dosežanje s prepisom »državna novčnica«, ki bi jugoslovanski dinar prav nič ne degradiral niti v lastni državi, niti pred ostalim svetom.

Država sama bi pa te hipoteke preko davčnih uprav primerno nizko obrestovala in amortizirala, a po amortizaciji polagoma utegnjevala obtok teh novčanic.

In ali ne bi bile obresti teh prevzetih hipotek — diskont teh novčanic — lep vir dohodkov za državo, ki bi znatno olajšal državno budžetiranje, ker bi ne povzročal niti prevelikega dela po davčnih upravah niti bi ne bil zvezan s prevelikimi stroški.

Tako bi se preprečilo diskreditiranje naše države pred zunanjim svetom. Za notranji posel v svrhu izmenjave dobrin bi pa lahko imeli na razpolago zadostno težke vsote na tej podlagi izdanih državnih novčanic, ki bi zadostovale za vsako izmenjavo do zadnjega kopa naše države.

Pa poret kdo, da se bodo tako naši denarni zavodi likvidirali. Saj ti se vsled nastalega nezaupanja z ozirom na izginuli čut za pravo vrednost nepremičnin, ki so tvorile podlago kreditiranja denarnim zavodom, itak počasi likvidirajo.

Ustvarimo si pravilno in trdno podlago medsebojnega razmerja med valuto in vrednostjo nepremičnin, ki bo onemogočala vsako špekulacijo v škodo tretjemu, pa bo marsikaj izostalo, in prišlo bo zopet zaupanje, ki je temelj vsakemu življenju in s tem se bo vrnilo tudi redno poslovanje.

Nameravano mariborsko emisijoniranje pa bo, tako se bojim, porušilo še zadnje jeze ter dalo dinarju ono brc, ki ga lahko popol-

noma upropasti, na vsak način pa njegovo vrednost ne bo dvignilo. Pri tem se sklicujem na svoj zadnji članek v »Večerniku«. Janko Grivec.

Celje

ŠE O SKAKALNICI

Z ozirom na članek »Še o skakalnici Petričkarjev« v Vašem cenj. listu z dne 4. marca 1933., št. 9, prosim v smislu § 26 zak. o tisku za sledeči popravek v prihodnji številki:

»Ni res, da se je skakalnica odvarjala v nemškem jeziku. Res je pa, da sem imel jaz odprti govor, in sicer samo v slovenskem jeziku, kar lahko potrdijo gg. polkovnika Golubović in Gabrilović ter opat Jurak.« — Z velespoštovanjem Kodela Henrik, učitelj.

Slatina Radenci

NE MISLITE, DA SE VAS BOJIMO

Dopis, ki je izšel v »Pohodu« 11. februarja, je zadel v živo. Nastala je cela »revolucija«. Pa ne, da bi si kdo mislil, da se bunijski prizadeti. Ti so razumeli in molčijo, kar je tudi v redu. Oglašajo pa se taki, ki se v naprej boje, da ne pridejo v javnost, kar pomeni, da imajo na glavi precej »masla«. Česa bi se bal pošten in korekten državljan? Če pa vprašate te junake, zakaj se razburjajo, vam bodo znali povedati, da so pri nas drugačne razmere in da se ne da to popraviti.

Najbolj pa se šopirijo taki, ki ne poznajo našega jezika in ki niso našli za potrebno zaprositi za naše državljanstvo. Seveda, naš kruh je dober, zato imajo potrebu pri nas, sreč pa preko meje. Taki paraziti si upajo celo govoriti, da bo ta ali oni naš nacionalist premeščen, ker se upa pokazati s prstom na nje. Kapital je mogočen, toda ne vse-mogočen. Še to vam lahko povemo: če ne boste spoštovali zemljo, ki vas redi in se ne boste potrudili naučiti se našega jezika, vam bomo preskrbeli brezplačni potni list za tja, kamor vas vleče sreč.

Tistim pa, ki mislijo, da se mora vsak slepo pokoravati tujemu kapitalu, bomo posebno povedali, kar jim gre. Za danes jim svetujemo to: ne smešite se in ne igrajte se dalje »neumnega Augusta«.

(Op. ur.: Izjavljamo, da g. Ant. Mihec, učitelj, ni pisec tega in prejšnjih članokv.)

Laško

NE DELAJMO KRIVICE

Neznani dopisnik iz Laškega je v prejšnji številki Vašega čistane lista brez povoda in neupravičeno napadel g. obratovodjo Falskega transformatorja M. Cesarja radi švabčarenja. G. Cesar ni pevec in ne poje ne hrvatsko, ne slovensko in ne nemško, govori pa običajno svojo materinščino, če je treba, pa tudi nemščino. Nikdar pa ne izživa. Na drugi strani je g. Cesar zaveden Jugoslovian in kot takega se je povsod in ob vsaki priliki dejansko izkazal. Ni ga narodnega društva v Laškem, ki bi se že ne obrnilo z uspehom na g. Cesarja in največ hvale mu je dolžno naše Sokolsko društvo za že storjene usluge in pa za one, ki jih še ima od g. Cesarja pričakovati. Ne moremo tedaj razumeti, kaj je vodilo dopisnika k takemu izpadu, ki ne samo izpodkopava ugled g. Cesarja, marveč je v direktno škodo našemu narodnemu gibanju. Zagotavljač g. Cesarja naše simpatije smo uverjeni, da ga taka krivična obrekovanja ne bodo ustavila na začetnem potu v korist Sokolu.

KLUB JUGOSL. PRIMORSKIH AKADEMIKOV bo imel svoj občni zbor v petek dne 24. t. m. v društvenih prostorih, Tetrševa c. št. 31/I. Udeležba za člane obvezna.

Omladinci, Narodna odbrana Vas kliče, krepite njene vrste v pohodu proti nepoštenju!

Omladinski „Pohod“

Sancin Boris, Ljubljana.

DELAJSKI MLADINI!

Srednješolci imajo svoja društva, akademiki tudi, a delavska mladina, vstevši sem tudi ves obrtniški naraščaj, tega nima. Ima pač prost vstop v razne večje organizacije, a nima svojih samostojnih organizacij, kjer bi svobodno razvijala svoje sile. Nima ene palice, ki je produkt skupnih sil in sodelovanja vseh članov mlade generacije, na katero bi se na svoji poti v življenje opirala.

V slogi je moč. Edino ako bomo složni, res bratsko razpoloženi in iskreni, nam ne bo treba tavati po meglenih cestah, v iluziji, iskati v sanjah svojo rešitev, rešitev sveta bodočnosti, ki ga mi predstavljamo in ki bo z nami nastopil. Omladina mora zavreči ob priliki izdelovanja svojega življenjskega programa vse zastarele razredne razlike, zavedati se mora, da je narod ena sama celota in da je omladina sestavni del te celote. Zato se morajo združiti v eno samo fronto vsi zastopniki bodoče generacije, akademiki, srednješolci, delavska, obrtniška in kmečka omladina. Razdeljevanje omladinskih vrst v njene sestavne dele se sme izvršiti samo, tam kjer je potrebno in samo v toliko, v kolikor je potrebno, vendar je treba že enkrat končno akceptirati načelo edinstvene akcije mlade generacije, kajti edino močna, skupna, nezlomljiva fronta nam obeta zmago.

In ko bomo stvorili tako močno organizacijo, potem bomo prešli svoje vrste, videli bomo, da predstavljamo silo, silo po številu in sposobnosti, kar nima eden, to izpolnjuje dru-

gi, a zastopani so vsi, tako da lahko brez bojavi gradimo program in se borimo za njegovo ostvaritev. Edinstvena organizacija iz katere on izvira, nam jamči, da ta program res zastopa interese celote, da rešuje vse probleme, da predstavlja sintezo vseh zahtev našega naroda in prinaša njihovo rešitev.

Ko pa pridemo do tega spoznanja, potem nam ne bo treba obupavati. Z jasno vero v boljše bodočnost bomo krenili življenju naproti, korakali dalje, premagujoč in rušev vse ovire, svojemu jasnemu smotru naproti. Ne bo nam treba skrivaj, vsakemu zase, premišlje-vati o krivicah sedanjega življenja, spoznavati neosnovanost današnjih sistemov, in končno obupovati. A iz tega obupa bi nam bila možna samo ena pot — Marksizem. On je živo nasprotje današnjega reda, obljubljuje nam nebesa že na zemlji. Znano je, da iz ekstreme v ekstrem ni daleč, to je celo običajna pot, katere se poslužujejo množice v vseh težkih trenutkih, in zato ni čudno, da je krenila po njej tudi večina današnje delavske, a tudi intelektualne omladine. Poleg tega pa ima marksizem še eno prednost: izvzemši današnji kapitalistični, je on edini res do potankosti izgrajen življenjski nazor.

Zato ni čudno, da obupana omladina veruje tem sanjam, veruje onim obljubljenim nebesom, o katerih se da govoriti, a katerih se ne more doseči. Marksizem je teorija, a življenje je življenje. Življenje pozna ideje, pozna dušo, marksizem samo materijo. Življenje zahteva sintezo, harmonijo individualizma in kolektivizma, a marksizem pozna samo te-zo, kolektivizem.

Ali vkljub temu je resnično, da je marksizem, ali recimo raje komunizem, svetovni nazor danes doraščajoče omladine. Ona veru-

je tem sanjam, veruje tej ideologiji, vkljub temu da je večina niti dobro ne pozna. Boji se jo natančneje pogledati, da ne bi potem morda spoznala varljivost svojih nad in s tem izgubila edine misli, ki ji še nudijo vero v bodočnost.

Temu je vzrok pomanjkljiva organizacija, strah pred svobodnim tretiranjem vseh aktualnih vprašanj, prepričanje, vsaj podzavestno, da današnja generacija ni zmožna ustvariti nov red, uvesti nov duh, ki bi zavrgel vse to, kar je v današnjem sistemu gnilega, postavil novo bazo, na kateri bi se življenje boljše razvijalo. To malodušje gre tako daleč, da se popolnoma zametuje današnji sistem z vsem, kar je v njemu dobrega in slabega, ter se bori, vsaj večina, za nasproten ekstrem, v katerem pa tudi ne bo rešitve, kajti noben ekstrem še nikdar ni bil trajen.

A mi, bodoča generacija se ne smemo bati tega priznanja. Zavedati se moramo, da še nikdar ni bilo in nikdar ne bo sistema, ki bi po enotni šabloni rešil probleme vseh narodov. To je nemogoče. Vsaka rastlina zahteva svojo zemljo in svojo klimo. Tako je tudi s sistemi. Vsak narod ima svoje specifične potrebe, svojo dušo in svoje nazore. Z ozirom na vse te posebnosti je treba tudi izgraditi sistem, ako hočemo, da bo res reševal in zadovoljeval potrebe naroda. Nehati moramo že enkrat s šamim jadikovanjem, obkroževanjem in poseganjem po tujih primerih. Jasno in točno moramo spoznati, da do danes še nimamo sistema, ki bi reševal vsaj najaktualnejše probleme Jugoslovianov. Njihova rešitev ni v marksizmu, niti v etatizmu, a še najmanj v kapitalizmu. Vse te probleme bo rešil oni sistem, ki ga je treba šele zgraditi, ki ga hočemo tudi mi graditi, postaviti vsaj temelj

prvi stopnici na poti h končni rešitvi iz današnjih težav in krivic.

A za uspešno delo nam je potreben najprej optimizem, vera v uspeh in silo našega delovanja ter hotenja. To je ono najvažnejše kar primanjkuje današnji omladini, zastrupljeni po raznih medsebojnih liliputanskih praskah in razdeljeni v razne, istotako liliputanske organizacije. Tudi tu so izjeme. Priznavamo. A istotako mora tudi vsakdo priznati, da do danes še ni obstojala organizacija, ki bi imela nalogo reševati vse aktualne probleme našega naroda, kazati omladini pot v bodočnost in ki bi imela tudi moč, da te svoje zahteve uresniči. A to moč bo imela edino organizacija, v kateri bo res združena na skupnem bojem polju vsa mlada generacija, kajti edino taka organizacija bo lahko dala danes tako depimirani omladini vero v bodočnost, v uspeh in edino takina organizacija bo zmožna graditi načela, ki bodo res zadovoljevala vse obče interese.

Delavski in obrtniški omladini, do danes v tem pogledu tako zapostavljeni, treba odpreti vrata. Tudi ona mora delovati, vplivati na razvoj naše generacije, kajti edino na ta način bomo te do sedaj neizrabljene sile zaposlili pri konstruktivnem delu za boljše bodočnost našega naroda. Taka organizacija, s takim programom je naše sredstvo, s katerim upamo in verujemo, da bomo dospeli do končne zmage. Vanjo so odprta vrata vsem, ki se zavedajo svoje odgovornosti napram bodočnosti in ki jih še ni zajel val današnjega malodušja ali pa pokvarjenosti. Posebno pa pozivamo vanjo našo delavsko in obrtniško omladino, ki bo tu, pri resnem, konstruktivnem delu, brez sanj in iluzij, lahko koristno uporabljala vse svoje proste sile.

Hrastnik

KAJ PRAVIJO SJEDINJENE TVORNICJE STAKLA

V tedniku »Pohod« ste v št. 3. z dne 21. januarja 1933 na drugi strani v tretjem in četrtem stolpcu pod naslovom »Križa steklar- ske industrije« in dalje v št. 6. z dne 11. fe- bruarja 1933 na drugi strani v prvem, dru- gem, tretjem in četrtem stolpcu pod naslo- vom »Še o križi steklar- ske industrije« obja- vili dva članka, v katerih je navedenih o na- ših tovarnah nekaj podatkov, ki so neistiniti, pa Vas vsled tega prosimo, da v smislu čle- nov 26 in 27 zakona o tisku z dne 6. avgusta 1929 izvolite na enakem mestu in z enakimi črkami pod istima naslovoma objaviti sledeči popravek;

Ni res, da »imajo monopol na izdelavo stekla in s tem seveda v rokah vs trg v Ju- goslaviji« »Zedinjene tvornice stekla d. d.« s centralo v Zagrebu in s tovarnami v Hrastni- ku, Paračinu, Sv. Križu pri Rogški Slatini ter podružnic v Oberdorfu v Avstriji in da »ima ves trg v državi v rokah takorekoč sa- mo eno podjetje, ki je razven tega pred ino- zemsko konkurenco kolosalno varovano z vi- sokimi uvoznimi carinami na stekleno robo«, — res pa je, da mi ne uživamo monopolskega položaja, ker razen naših tovarn obstoje v državi še druge tovarne stekla, in dalje, da pred inozemsko konkurenco nismo kolosalno varovani z visokimi uvoznimi carinami na stekleno robo, ampak so carine na stekleno robo v naši državi enake carinam v drugih za- padnoevropskih državah in mnogo manjše kakor v nekaterih vzhodnoevropskih državah.

Ni res, da se »iz te lepe vsote 38.000.000 Din najbolje vidi, kako ogromne količine stekla smo uvozili iz držav, ki morajo poleg težkih carin plačati še velikanske prevozne stroške in vendar z uspehom konkurirajo do- mači zaščiteni in z vsemi ugodnostmi podpi- rani steklarski industriji« in da torej nismo sposobni konkurirati z inozemskimi tovarna- mi stekla, res pa je nasprotno, da smo, kakor bo v naslednjem točno razvidno iz številk, vsled tehnične izpopolnitve konkurenco ino- zemskih tovarn pri nas omejili na minimum in da že nekaj let pričujemo z uspehom naše proizvode tudi eksportirati.

Ni res, da je bilo »vključ ogromni zaščit- ni carini na tuje steklo glasom statistike mi- nistrstva financ« in leta 1931 uvožen »steklar- skih izdelkov, ki spadajo v našo produkcijo, za Din 36.339.616« — res pa je, da se je ta- kih predmetov glasom službene statistike mi- nistrstva financ v letu 1931 uvozilo v našo državo v celam za Din 16.118.410«.

Da se je konkurenca inozemstva z našim delom vedno bolj omejila, dokazujejo uvozne številke oficijelne statistike ministrstva fi- nanc iz leta 1926, iz katerih je razvidno, da se je steklarskih izdelkov, o katerih je govor v Vašem prvem članku, uvozilo

v letu 1926 za	Din 36.985.002«
v letu 1927 za	Din 27.419.020«
v letu 1928 za	Din 29.124.588«
v letu 1929 za	Din 29.139.014«
v letu 1930 za	Din 24.786.974«
v letu 1931 za	Din 16.118.410«

v letu 1932 v prvih deve-

tih mesecih za Din 7.659.727«.

Kakor je razvidno že iz prednjega, ni res, da pri nas »ni pravega in sposobnega tehnič- nega vodstva, da nimamo gotovega načrta za bodočnost, da je ves naš »aparati, ki se prištevajo med strokovno osebo, z malimi izjemami po- polnoma nevedšč steklarstva in se vsi ti inžen- jerji in ravnatelji učijo te obrti od poslo- vodji in boljših predelavcev, da je nepo- trebno vzdrževati našo centralo v Zagrebu, — res pa je, kakor se vidi iz navedenih po- datkov, da je naše vodstvo popolnoma na svo- jem mestu, da razume svoj posel in da v naj- težjih prilikah, kakršne so danes, vloga ves svoj trud v to, da podjetje vzdrži in dvigne in da v zvezi s tem tudi delavstvo zaposli čim boljše.

Zagreb, dne 1. marca 1933.

Sjedinjene tvornice stekla na dionice dva podpisa.

Črnomeli

NALASČ ALI NEZAVEDNOST?

Je že tako, da se tudi pri nas morajo na- rodne dame »slovenske narodnosti« pogovar- jati na promenadi v »blaženim nemščini«. Na Glavnem trgu ti večkrat udari na uho lepo doneča gramofonska plošča »dajčmaister- marš« — lastniku v kratkem itak pošljemo par k. u. k. Regimentsmaršev, saj bo potem lahko nemoteno igral svoje priljubljene marše.

Pred nekaj meseci se je ustanovila pri nas delikatna trgovina. Pozdravljamo napredek — na veliko začudenje pa smo zagledali nad isto napis ALBERT KOSCHER (mesto Kožar), jako čudno se nam to zdi, ko smo poznali pred vojno njegovega strica z istim imenom v lepi slovenščini, zato priporočamo omenje- nemu gospodu naj ta napis odstrani, v na- sprotnem mu mi poskrbimo še večjo in lepšo reklamo. (Op. uredn.: »Dopis »Nalasač ali nezavednost«, ki je bil v zadnji številki priobčen pod Celjem, smo tja pomotoma vrinili. Dopis bi moral biti pod Črnomljem.)

Št. III v Slov. goricah

KAJ PRAVITE?

Knjigovodja, zaposlen pri neki tukajšnji tvrdki, je vpokojen avstrijski državljani. Nje- gova soproga je isto vpokojena učiteljica. Zgoraj imenovani govori deloma nemški je- zik. Pomislite, tri plače za dva človeka, ki imata samo enega družinskega člana. Pone- kod je po pet do deset ljudi, pa niti ene plače. Imamo tudi naše državljane, ki so vpo- kojeni, in imajo veliko družino ter so tudi sposobni za knjigovodjo. Opozarjamo mero- dajne faktorje, da posvetijo takim nepravil- nostim malo več pažnje in da ukrepejo vse potrebno, da se take stvari kmalu nehajo. Imenovan knjigovodja še do sedaj ni iz- posloval državljanstva. In noče biti naš držav- ljan, ker dobiva v Avstriji pokojnino.

Iz uprave »Pohoda«

Naročnik, ki nam je javil z nečistljivim podpisom svojgo preselitev iz Št. Jurja ob Ščavnici v Stari trg pri Črnomlju, je napro- šen, da piše čitljivo.

Svoji k svojim

(ZAŠČITA NACIONALNIH DELAVNIH SIL)

Najvažnejše nacionalno-socialno vpraša- nje, ki prav posebno živo posega v vse naše sedanje gospodarsko življenje, je popolna raz- zvanost zasebite naše nacionalne delavne sile. Ta problem se pojavlja danes v čedalje bolj kritičnih oblikah in tvori glavno skrb vsem onim, ki jim je država svetinja, nacija pa naj- večja briga.

Nepremagljive carinske ograje nas obda- jajo. Ves svet se zapira, države in narodi pa se potapljajo v lastnih pridelkih in izdelkih. In kljub temu ginejo danes tisoči in tisoči od gladi, ostali pa nimajo niti najnujnejšega.

Pri zaščiti naše delavne sile smo bili v prošlosti vse preveč popustljivi, vse preveč gostoljubni, da ne rabimo drugega izraza. Celo naše lastne zaklade, ki nam jih je na- rava v tako veliki meri naklonila, smo veliko- dušno darovali tujcem, večkrat po zaslugah in sebičnih nagonih lastnih ljudi. V tem oziru nismo imeli v preteklosti ljudi in skupin, ki bi z energično besedo in po potrebi tudi z de- janji preprečile vsa nečedna barantanja z na- rodnimi dobrinami. »Pohod« se je lotil težke naloge. Razkrinkati in razgaliti mora do po- polne nagote vse to delo, v popolno svetlobo mora postaviti vse zakulisne delavce in gro- barje narodnega premoženja, ter jih postaviti javnosti na vpogled. Preteklosti je treba raz- galiti že zato, da se bodo sedanji in bodoči rodovi varovali vseh gospodarskih parasitov in onemogočili njihovo satansko delo.

Na drugi strani pa moramo s konstruk- tivnim delom pomagati našemu človeku, po- sebno danes v tej težki gospodarski situaciji. V najširših plasteh našega naroda moramo vzbuditi čustva nacionalne, socialne in go- spodarske samozavesti.

Narodna odbrana kot vrhovna ednica ču- ječnosti nad našim javnim življenjem je pomladila staro geslo: »Svoji k svojim«. To geslo našega naroda v časih suženjstva je bilo bojno geslo našega nacionalnega življa na vseh ogroženih postojankah. To geslo mora danes zopet v mozek in kri vsakega našega človeka. Postati mora deviza vsega našega javnega in nacionalnega izživljanja. To geslo mora biti zapoved za vsakega pravega Jugo- slovana, ki mu je in mu mora biti dobrobit in blagostanje naroda pri srcu. Kdor tega ge- sla ne upošteva in ga prezira, ni vreden član narodne skupnosti, tak človek je brez duše in brez čustev človečnosti.

Narodna odbrana z vsemi razpoložljivimi sredstvi podpira nacionalne delavne sile, podpira pravično gospodarsko udejstvovanje domačega kapitala in zahteva z vsa rigoro- znostjo zaposlenje domačih delavni sil. Te sile pa bodo zaposlene, če bo zaposlena naša domača industrija, če bo obratovala naša do- mača obrt. Vse to pa bomo dosegli le tedaj, če bomo kupovali in nabavljali predvsem do- mače pridele in izdelke. Mi vemo, da se nam pod to značko vsiljuje danes tudi blago, ki ni našega izvora, ki je tuje, ali pa so obratovališča v tujih rokah. Narodna odbrana hoče razgnati tudi na tem polju vse ribiče

v kalnem, ki pod krinko domačega izdelka novčujemo pri nas tuje blago in rušijo s tem našo domačo delavnost.

Razumljivo pa je, da bo Narodna odbrana svoje delo vršila samo pri takih proizvajalcih, ki upoštevajo težnje potrošnikov in ki se z vso resnostjo trudijo, da dvignejo kakovost svojih izdelkov do popolnih konkurenčnih zmognosti. Pobijala pa bo z istimi silami vsak poizkus izkoriščevanja malega človeka z izigravanjem zaščitnih carin in sličnih uvoznih omejitev.

Naša javnost ni dovolj poučena o resnič- nih domačih izdelkih, zato bomo v »Pohodu« pričeli v posameznih člankih obravnavati vsa naša domača proizvodnja, ki je vredna in po- trebna zaščite. Od naših nacionalnih Jugoslo- vanov pa pričakujemo, da bodo z vso na- cionalno disciplino segali po proizvodih do- mače industrije in domače obrti. S tem bodo sami pomagali reševati današnjo gospodarsko krizo, obenem pa pomagali graditi naše pro- duktivne delavne sile.

NAŠI TEKSTILNI IZDELKI

Med izdelki tekstilne industrije so po- sebno važni oni iz same volne, ki jih izde- luje »Industrija volnenih tkanin, Vlada Teo- karović & Ko. v Paračinu«.

Ta tovarna je bila osnovana leta 1920., to- da njeni početki so v tovarni očeta bratov Teokarevičev, ki jo je imel v Leskovcu — tem jugosl. Manchestru — še pred vojno. Tekom vojne je bila ta tovarna uničena in mladi Teokaroviči so sklenili zgraditi novo tovarno v dolini Morave v malem mestu Paračinu, ki je znano tudi po stekleni industriji.

Tu so zgradili čisto novo tovarno, ki se razprostira na ozemlju 18 ha. Tovarna še ni popolnoma dograjena. Sedaj dela v njej 180 stavev, iz katerih teče neprestano na tisoče metrov sukna. — Vreten ima danes tovarna v obratu 10.000, to število pa se bo v kratkem času zvišalo na 18.000.

Tovarna zaposluje v polnem obratu 1200 delavcev in 70 mojstrov in uradnikov.

Letno stike okrog 1.200.000 m sukna. Po- leg tega pa izdeluje zelo fine volnene odeje, čepice in pletilno volno za ročno in strojno porabo. Tovarna je organizirala na najmoder- nejši način razprodajo svojih izdelkov. V vsa- kem večjem mestu je otvorila lastne zaloge, v katerih prodaja brez posrednikov samo svo- je izdelke. Na ta način doseže, da pride nje- no blago v roke porabnika po najkrajši poti in zato tudi najcenejše.

Tovarna se je omejila na izdelovanje pr- vovrstnega sukna iz same čiste volne. Njeni izdelki so namenjeni, da nadomeste popolno- ma angleška in češka sukna, za katera smo pošiljali do nedavna težke milijone v tujino. Tudi v Ljubljani je lani poleti otvorila zalogo, ki jo vodi kot poslovodja znani krojač Anton Žigon v Gradišču št. 4.

Strokovnjaki nam zatrjujejo, da so sukna iz Paračina odlične kakovosti, in tudi jako- pestrih in okusnih vzorcev. — Kogar zanima delo domačih rok, naj si ga ogleda v zalogi Gradišče 4.

Naša pot je ravna: pohoditi in pomandrat moramo vsako nepošteno delo!

Vera in nevera

Vseposvobod se sliši in piše, da je križa naše dobe — križa zaupanja, križa vere v človeka, v družbo, v državo. Na drugi strani pa vidi- mo naravnost zaslepljeno maso, ki veruje na videz vsakemu resničnemu geslu. Ker je ves naš čas samo nekaj prehod v bodočnost, v kateri pričakujemo ali rešitev ali pogin — zato je vsa naša doba čas preizkušnje: pravi- jo, da se stare vrednote preživljajo in uve- ljavljajo nove in da je ravno v tem prevred- notenju vseh vrednot bistvo krize. Zato je važno, da damo geslom in besedam svoje do- be ono vsebino, ki jim daje življenjsko vred- noto. Da se bolje razumemo, preidimo k praktičnim zgledom.

Beograjski proces je n. pr. pokazal, kako lahkoverno sprejemamo nekateri ljudje nova gesla. Če bi človek količkaj pomislil, bi mor- al uvideti, da je vse tisto govorenice o sa- mostojni Sloveniji (pod čemer se seveda raz- ume slovenska republika!) brez vsake vred- nosti. Mi smo že v pustni številki v glavnem označili, kako si približno nekateri ljudje predstavljajo to slovensko bodočnost. Beo- grajski proces je pokazal, da so se res širili taki nazori. Za pametnega človeka je vse to očividna neumnost. Da bi Francija, ki je za- veznica Jugoslavije in Male antante, podpirala take slovenske separatistične težnje! Kakšen nesmisel! Da bi kaka velesila na lju- bo kakemu malemu narodcu kar tako daro- vala kolonije — kako slabo poznanje politič- nega egoizma! Da bi Italija za kakršenkoli dar vrnila le eno ped našo zemljo — kakšna zaslepljenost! Celo naš najprostejši člo- vek bi ne nasedel takim izmišljinam, če bi mu jih ne vsiljevale — avtoritete! Zato vi- dimo veliko odgovornost onih, ki begajo maso z napačnimi gesli.

Namesto teh izmišljin tako naravna in resnična stvar je Jugoslavija! Ali ni škoda časa, truda, žrtve, ki jih tako po nepotrebnem trošimo v boju proti državi, namesto da bi vse to obrnili državi v prid?... Vemo, da je v tej splošni krizi tudi pojem države izgu- bil oni sijaj, ki ga je imel n. pr. ob rojstvu Jugoslavije leta 1918. Ne samo zaradi velikih svetovnih izprememb, ampak tudi zaradi na- ših domačih razmer. Preveč smo verjeli v vsemogetnost države, da bi ne postali ma- loverni, ko se je ta vsemogetnost pokazala

za neresnično. Napačno pojmovanje vodi do napačnih zaključkov. Oni, ki so gledali na razvoj dogodkov brez predsodkov, niso bili razočarani. Kako malo mislijo ljudje! Tudi da se je vsa šenčurska revolucija posrečila, kaj bi bilo?... Prvič šenčur še daleko ni vsa Slovenija. In recimo, da bi bila moralna državna oblast kapitulirati pred nahujskano maso!... Zgodilo bi se to morda trenutno — država pa ima še dovolj moči, da ukroti tak košek svojega ozemlja. Pa recimo, da bi se tudi to posrečilo, da bi torej zmagała nahujs- skana kmečka množica in bi bil omogočen ideal, ki je o njem govoril n. pr. kak Vom- berger... Kaj potem?... Torej samostojna Slovenija! Ze najprostejša pamet nas po- uči, kaj bi se zgodilo. Tudi če bi bil gosp. dr. Korošec predsednik... Slovenija bi bila ko- šček, ki bi sam sebe vrgel pred gobce po- žrešnih volkov, da ga požoro... To je vsa po- litična modrost takega hujskanja. Nekdo je rekel, da bi bili Slovenci vez med dvema najbolj svobodoljubnima narodoma — Ita- lijani in Madžari, — ki bi iz hvalečnosti, da so dosegli to vez — varovali svobodo Slovenije. Kaka iluzija!!! In vendar se dobe ljudje, ki verujejo rajši v to nemogočnost, nego v res- nično srečo Slovenije, ki je v tem, da je del Jugoslavije.

Rekli smo, da je današnja kriza posledica razočaranja... Pričakovali smo novo Evropo, ki smo mislili, da se bo rodila takoj po vojni, kot sta jo napovedovala Wilson in Masaryk in drugi veliki državniki. A nova Evropa se šele poraja. Se niso začelene vojne rane — zato je vsa Evropa še v rekonvalescentnem stanju. A vendar se zdi, da se že kaže nova Evropa v obrisih... kakšna bo?

Ze med vojno, še bolj pa po vojni, sta si stopila nasproti dva svetova: nacionalistični in boljševistični. Iz početka je boljševizem z dobro plačano agitacijo in drugimi časovnimi sredstvi, ki jih je po vseh državah nudila povojna doba — močno pretresal od vojne zrahljano in oslabele Evrope. Kmalu pa se je pokazalo, da tudi sovjetski režim ne more — vključ milijonskim žrtvam — prinesiti one sreče na zemlji, ki so o nji sanjali največji misleci in jo žele vsi dobri in pošteni ljudje. Boljševizem je omajal vero v staro državo in družbo in namesto nje postavil novo fanatično vero v komunistično ureditev družbe. Dva

svetova sta si stopila nasproti, dvoje ver, dvoje življenjskih nazorov. Spočetka se je zdelo, da bo prevladala anarhija in razvrat, da bo propadlo vse, kar so narodi v teku sto- letij ustvarili, toda družba je spoznala, da je tudi to delo spekulantov, ki jim je vse eno, če propadejo narodi in države, samo da pri- dejo v ospredje njih osebe, da obogate sebe in svoje, ko bodo propadli milijoni drugih. In tudi mase, ki so drle za temi vodniki, je vodila samo vera v bodočnost in jih vodi še sedaj, celo takrat, ko se že jasno vidi, da so njihove obljube v življenju nemogoče.

Zato se je začel v Evropi instinktiven odpor proti uničenju, narodi so se branili razvratu, ki bi ne bil uničil samo držav, am- pak tudi nje same. V Italiji je dobil ta odpor obliko fašizma, drugod je nacionalizem iskal druga pota, da obvaruje narod pred razkro- jem. Povsod je sprejel novi nacionalizem glo- bok socialni program: nacionalizem je samo oblika, katere vsebina je ureditev družbe na pravični socialni podlagi. Ta nacionalizem je protikapitalističen, ker zahteva dela in kru- ha za milijone in odklanja vsako bogatenje posameznikov na račun delavskih množic. S kakšno nepremagljivo vero in silo so množice sledile temu novemu resničnemu evangeliju, vidimo v Nemčiji... In ta narodni socializem je na pohodu. Danes Nemčija, jutri Avstrija, pojutrišnjem Madžarska. Vsi naši sosede dvigajo glave z vero v zmago svoje nacional- ne sile. Od vseh strani se kopiči orožje, vse spletke so naperjene proti nam, čevj vseh kanonov tam za mejo so obrnjene proti Ju- goslaviji, vsi zrakoplovi z vsemi mogočimi plini so pripravljeni na polet proti nam. In že oznanjajo brušure in letaki konec Jugo- slavije. Kje je rešitev, če ne v močni skupni zvezi, ki more edina kljubovati vsem nasprot- nikom. Maloverni bodo propadli in postali sužnji tujcev, le oni, ki verujejo, bodo zma- gali. In kaj je jugoslovanstvo drugega ko ve- ra v našo skupno zmago. Evropa preživlja težke, nemirne čase in z njo vse velike in male države... Dogodki zadnjih dni kažejo, da Jugoslavija ni osamljena. Njesešar se nam ni bati, če verujemo vase! Kakor pred Kosov- sko bitko, je tudi danes samo vprašanje: »Ko je vera, ko-li je nevera...« Ali naj bo naš narod srečna žrtev nesloge, izdajstev in za- rot? Ali ni jasno, da je v teh kritičnih časih

mogoča zmaga in rešitev samo v močni, enot- ni in pripravljeni Jugoslaviji?

Pa se bo reklo: da, a zaupanje v to dr- žavo je v krizi... To je ravno, kar odganja nekatere Slovence in Hrvate, da iščejo reši- tve po svojih potih... A mi vprašamo: Kdo pa je temu kriv? Jugoslavija?... Ali so prej presodili sami sebe, preden so sodili druge? Če bi bili to storili, bi bili lahko uvideli, da je krivda v njih samih. Nevera ni bila posledica, ampak vzrok odpadništva...

Vera je bila, ki je l. 1918. vodila do zma- ge Jugoslavije, vera je prej kot slej ona sila, ki mora zmagati nad malodušnostjo. V tem je smisel vsega našega nacionalizma. Srečen, kdor more govoriti z Obilicem:

Ja nevera nikad bio nijesam, nit sam bio, nit ću ikat biti... V srbski narodni pes- ni se krije pomenom »vera« s pomenom »zve- stoba«. In to je, kar vodi k zmagi. Ostani zvest idealu in ideal ostane zvest tebi. Oni, ki so obupali nad jugoslovanstvom, so obupali nad seboj. Ni se izneveril ideal — oni so se izneverili idealu in so zahtevali, da se ravna ideal po njih.

Da je Jugoslavija v teku desetih let pri- šla na rob propada, temu so bili vzrok oni, ki so pozabili na vero milijonov, borečih se za Jugoslavijo. Sami brez vere so ubijali vero v onih, ki so v Jugoslaviji pričakovali svoje odrešenje. To so bili zločinci, ki so omajali temelje, na katerih je bila Jugoslavija zgra- jena. Oni so zlorabili vero, posmehovali so se idealom — in zdaj pravijo, da ni zaupanja v državo...

Mi pa vemo, da je vključ njihovega uni- čujočemu delu ostalo še vedno ono globoko prepričanje, ki ga hrani narod v sebi kot vsa- ko živo bitje, ki hoče živeti, vera vase, v svo- je lastne sile. In ta vera je planila na dan takoj, ko so bili s kraljevo besedo razgnani uničevalci in je jugoslovanstva državna ideja dobila zopet svojo avtoriteto. Vse, kar se da- nes godi, je boj nevernikov proti tej avtorit- eti. — Toda avtoriteta države mora zmagati, ker so le s tem utrjuje vera tudi v srcih dvom- ljivcev in omahljivcev. Mi vidimo, kako da- nes povsod raste vera v državo, od katere pričakujejo odrešenja vsi... Dvigati to vero z besedo in dejanjem je dolžnost nas vseh, kajti, ako pridejo veliki odločilni trenutki — bo edino ta vera zmagała.